

Mikroliegumu veidošana mazā ērgļa ligzdošanas vietu aizsardzībai – projekta LIFE AQPOM pieredze

JĀNIS KUZE, Latvijas Dabas fonds, janis.kuze@ldf.lv

Kopš 2016. gada beigām Latvijas Ornitoloģijas biedrība (LOB) ir iesaistīta liela mēroga projektā, kas vērsts uz mazā ērgļa *Clanga pomarina* aizsardzības nodrošināšanu Latvijā. Projektu LIFE AQPOM, kura vadošais partneris ir Latvijas Dabas fonds (LDF), līdzfinansē ES LIFE programma, un tas ir vērsts uz vairāku ar šīs sugas aizsardzību saistītu problēmu risināšanu – ligzdošanas vietu apzināšanu un aizsardzības nodrošināšanu, barošanās vietu apsaimniekošanu atsevišķās teritorijās, kā arī sabiedrības izglītošanu. Šajā rakstā apskatīšu pieredzi, ko esam guvuši, ierosinot mikroliegumu veidošanu projekta laikā atrastajām mazo ērgļu ligzdošanas vietām.

Mazā ērgļa aizsardzība Latvijā

Mazais ērglis pieder pie dispersi jeb izklaidus ligzdojošām putnu sugām, kuru atbilstošu aizsardzību nav iespējams nodrošināt tikai ar lielajām īpaši aizsargājamām teritorijām. Kā liecina informācija no *Natura 2000* vietu standarta datu formām¹, šajās vietās ligzdo 178–310 (vidēji 244) mazo ērgļu pāri, kas ir tikai 6,3% aprēķinātās populācijas Latvijā (vidēji 3900 pāri; Bergmanis, 2019). Latvijas dabas aizsardzības sistēmas specifika turklāt ir tāda, ka arī *Natura 2000* vietās ligzdojošos pārus nevar uzskatīt par aizsargātiem – daļa no tiem ligzdo šo teritoriju funkcionālajās zonās, kurās

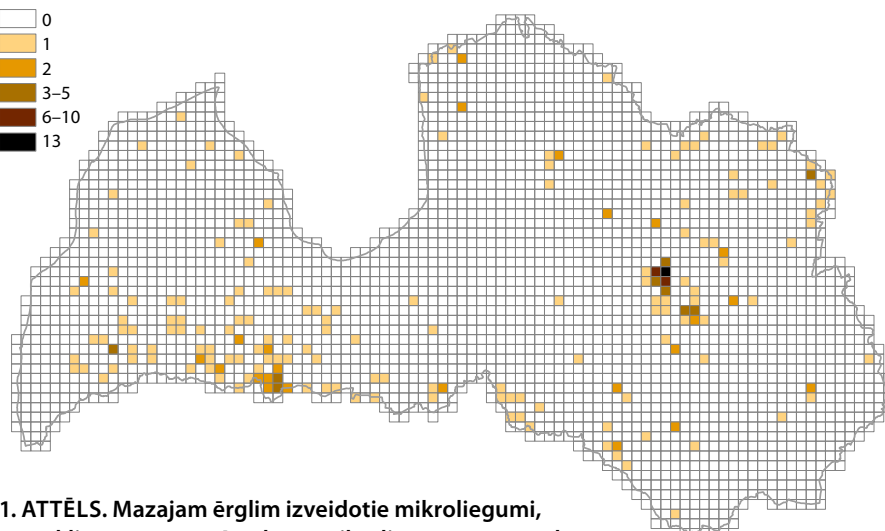
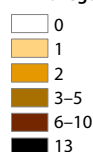
aizsardzības prasības maz atšķiras no tām, kas pastāv tā saucamajos saimnieciskajos mežos. Lai gan dažas no šīm vietām (piemēram, dabas parks “Kuja”) ir vērtējamās kā izcilas mazo ērgļu ligzdošanai, lielāko lomu šīs sugas aizsardzībā spēlē tas, kas notiek ārpus *Natura 2000* vietu tīkla jeb saimnieciskajos mežos.

Mazo ērgļu, kā arī vēl virknes aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietu aizsardzību tur var nodrošināt, izmantojot īpašu paņemienu, kas nozīmē nelielas, specifiski konkrētās vietas apstākļiem plānotas aizsargājamās teritorijas – mikrolieguma – izveidošanu. Šī metode, kas ir Latvijā radīta jau 20. gadsimta 70. gados (АНОН., 1988) un laika gaitā attīstīta un pilnveidota, ir uzskatāma par vienu no būtiskākajiem Latvijas dabas aizsardzības sistēmas stūrakmeņiem – šī gada oktobra sākumā spēkā bija 2671 mikroliegums ar kopējo platību 45 917 ha, no tiem vairāk

nekā puse (1626 ar kopējo platību 40 188 ha) bija izveidoti putnu ligzdošanas vai rieta (mednis) vietu aizsardzībai (Dabas aizsardzības pārvaldes dati, kas izsniegti projekta LIFE AQPOM vajadzībām). Papildus mikroliegumiem ir izveidotas arī 1159 mikroliegumu buferzonas ar kopējo platību 54 929 ha – mikroliegumos saimnieciskā darbība parasti ir pilnībā aizliegta, bet buferzonās ir atļauts saimniekot laikā, kad tas netraucē sugai, kurai konkrētais mikroliegums ir izveidots.

Lai gan mazais ērglis ir viena no nedaudzajām putnu sugām, kam mikroliegumi ir tikuši veidoti salīdzinoši aktīvi, 2017. gada sākumā (projekta LIFE AQPOM uzsākšanas fāzē) spēkā bija 261 šai sugai veidots mikroliegums, kas aptvēra tikai 6,7% aprēķinātās populācijas (1. attēls). Vēl aptuveni 3,4% (134 vietas) tika aizsargāti ar AS “Latvijas valsts meži” lietotajiem aizsardzības paņēmieniem

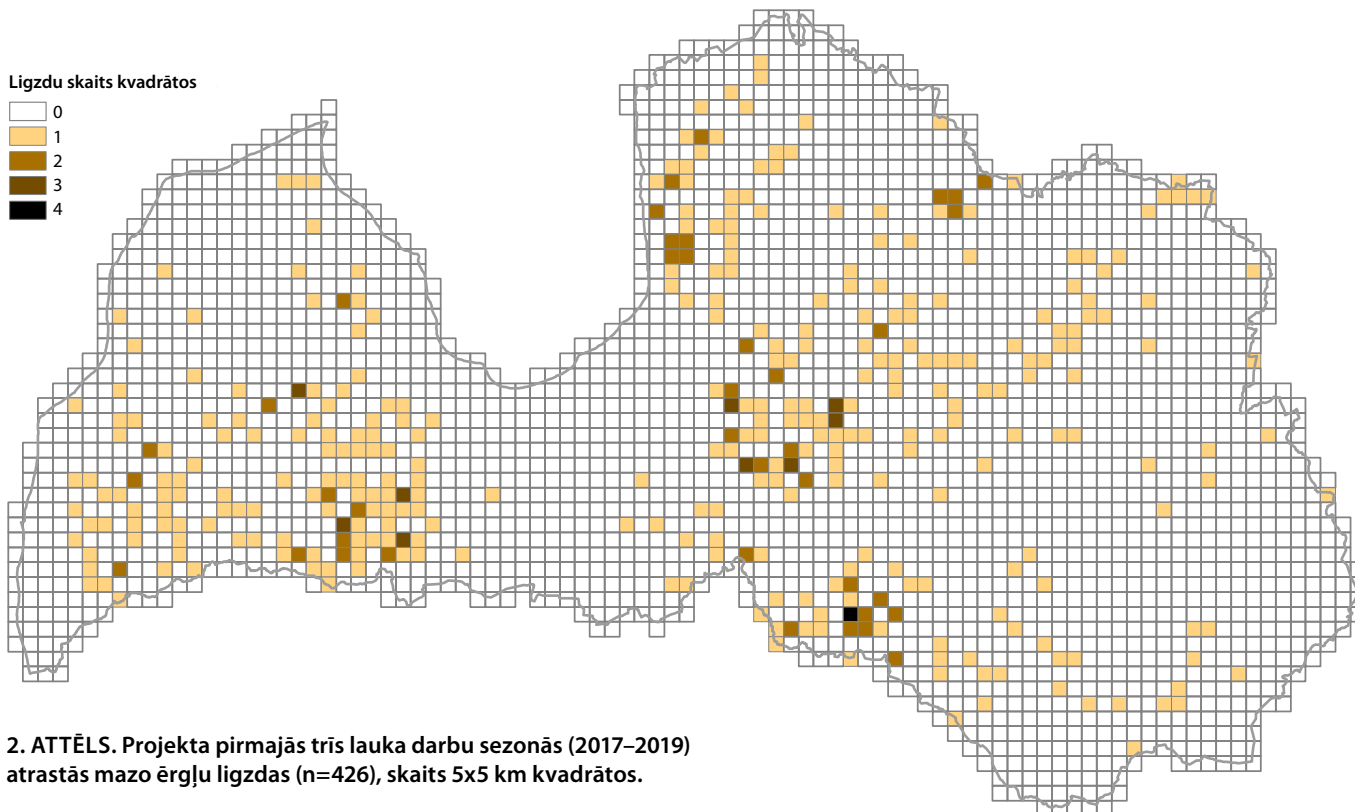
Mikroliegumu skaits

1. ATTĒLS. Mazajam ērglim izveidotie mikroliegumi, stāvoklis 26.04.2017. Attēlotas mikroliegumu centroidas 5x5 km kvadrātos.

¹ Informācija no *Natura 2000* standarta datu formām, <http://natura2000.eea.europa.eu/>

Ligzdu skaits kvadrātos

2. ATTĒLS. Projekta pirmajās trīs lauka darbu sezonās (2017–2019) atrastās mazo ērgļu ligzdas (n=426), skaits 5x5 km kvadrātos.

(Bergmanis, 2017). Tas praksē nozīmē mikroliegumam pietuvinātu aizsardzības režīmu, tikai ar to atšķirību, ka nav veikts oficiālais mikrolieguma izveidošanas process. Kopā šīs trīs pazīmes nosedz 16,4% populācijas, kas ir ļoti maza daļa, ņemot vērā Latvijas starptautisko nozīmi mazo ērgļu aizsardzībā – pie mums ligzdo aptuveni piektā daļa sugas globālās populācijas (Bergmanis, 2019). Svarīgi gan piebilst, ka nezināms ligzdojošo pāru skaits ligzdo mikroliegumos, kas veidoti citu sugu (vai biotopu) aizsardzībai.

Kas paveikts projekta laikā?

Uzsākot projektu, izvirzījām ambiciozu mērķi – piecu lauka darbu sezonu laikā atrast 500 mazo ērgļu ligzdas un rosināt to aizsardzību, iesniedzot mikroliegumu pieteikumus. Darbs sastāv no divām daļām – no ligzdu meklēšanas, par ko kā projekta partneris ir atbildīga LOB, un no mikroliegumu izveidošanai nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanas un iesniegšanas, par ko ir atbildīgs LDF.

Ar ligzdu meklēšanu ir gājis raitāk, nekā sākotnēji bijām plānojuši, – trijās lauka darbu sezonās ir atrastas 426 ligzdas (2. attēls), un gaidām,

ka šo darbu varēsim noslēgt jau pēc ceturrtās sezonas (2020. gada vasaras beigās). Progress ligzdu meklēšanā ir ļāvis ātrāk virzīties uz priekšu arī ar mikroliegumu pieteikumu gatavošanu – laikā līdz šī gada oktobra beigām Valsts meža dienestā (VMD) vai (divos gadījumos) Dabas aizsardzības pārvaldē (DAP) ir iesniegti kopumā 279 pieteikumi ar kopējo mikroliegumu platību 2058 ha un buferzonu platību 11 375 ha. No tiem apstiprināti ir jau 197 ar kopējo mikroliegumu platību 1548,21 ha (vidēji 7,86 ha, min. 0,99 ha, maks. 51,62 ha) un buferzonu platību 7773,11 ha (vidēji 39,46 ha, min. 4,08 ha, maks. 93,05 ha). Lielākais no apstiprinātajiem liegumiem (51,62 ha) ir veidots vienlaikus trīs sugām – mazajam ērglim, vistu vanagam *Accipiter gentilis* un jūras ērglim *Haliaeetus albicilla*.

Gadījumi, kad mikroliegums ir mazāks par atbilstošajos Ministru kabineta noteikumos² (turpmāk – Mikroliegumu noteikumi) fiksēto minimālo sliekšni (5 ha), ir bijuši iespējami dažādu iemeslu dēļ.

² Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumi Nr. 940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu"

Atsevišķos gadījumos mikroliegums ir veidots kā papildinošs elements (paplašinājums) jau pastāvošām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām ar mikroliegumam analoģu aizsardzības režīmu. Vairākumā gadījumu iemesls tomēr ir bijis cits – dokumentu saskaņošanas laikā ir izrādījušies, ka daļa audžu ir nocirstas, vai arī īpašnieku iebildumu dēļ VMD ir pieņēmis lēmumu daļu ieteiktās mikrolieguma platības pārlīkt buferzonā.

Izkļaidus ligzdojošo sugu aizsardzības vājās vietas

Pēc pirmajām trim lauka darbu sezonām esam guvuši labu priekšstatu par to, kā pie mums darbojas dispersi ligzdojošo sugu aizsardzības mehānismi un kur ir to vājās vietas. Jau pirmajā gadā aptuveni 10% atrasto ligzdu bija saimnieciskās darbības ietekmētas (vai šāda ietekme bija gaidāma tuvākajā laikā, sk. tālāk), un līdzīgs īpatsvars reģistrēts arī abās turpmākajās lauka darbu sezonās.

Detalizētāk apskatot pirmo divu gadu pieredzi, 11 gadījumos mežaudze bija sagatavota nociršanai, turklāt sešos gadījumos ligzdas koks nebija izzīmēts kā cirmā atstājams.

Foto: Jānis Kuze

Aizsardzības nodrošināšana un interešu sadursme

Atgriežoties pie mikroliegumu veidošanas – ierosinot aizsardzību tik lielam ligzdu skaitam, turklāt no aizsardzības viedokļa sarežģītai sugai (tikai 32% no atrastajām 426 ligzdām atrodas valsts mežos), bija gaidāms, ka daudzos gadījumos ligzdu sargāšanas intereses krustosies ar meža apsaimniekotāju saimnieciskajām interesēm. Praksē šo sadursmi visasāk esam izjutuši sadarbībā ar VMD, kas ir nozīmīgākā par mikroliegumu izveidošanu atbildīgā valsts institūcija (DAP tos veido nacionālajos parkos un rezervātos, kā arī teritorijās ārpus meža zemēm).

Lai gan VMD bija viena no iestādēm, kas sākotnēji atbalstīja projekta ideju (pat ar atbalsta vēstuli), praksē attieksme mainījās, tiklīdz sāka pieņemt īpašnieku iebildumi. 2018. gada pirmajā pusē VMD centrālā administrācija atcēla trīs mikroliegumu izveidošanas lēmumus, kas bija pieņemti dienesta virsmežniecībās, turklāt izmantoja argumentāciju, kas bija pretrunā ar sugas ekoloģijas prasībām un pastāvošajiem normatīviem. Gadījumos, kad meža īpašnieks iebilst, VMD piedāvāja iet vieglāko ceļu un mikroliegumu neveidot, tā vietā piedāvājot saglabāt ligzdas koku ar piesedzošu koku grupu apkārt. Pēc būtības tā ir līdzvērtīga prasība tai, ko nosaka Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā⁴, kuri uzliek par pienākumu saglabāt kokus ar putnu ligzdām, kuru diametrs pārsniedz 50 centimetrus, kā arī koku rindu un pamežu ap tiem, turklāt šī prasība ir attiecināma uz visām lielajām ligzdām neatkarīgi no to piederības sugai. Būtiski uzsvērt, ka mazajam ērglim nav raksturīga ligzdošana cirmās atstātos kokos vai nelielās koku grupās (šādos apstākļos ligzdo tikai aptuveni 3% pāru; Bergmanis, 2019). Šī iemesla dēļ LDF ierosināja trīs tiesvedību uzsākšanu, pieprasot šo lēmumu atcelšanu. Raksta gatavošanas brīdī divās no minētajām tiesvedībām pirmajā instancē ir pieņemts LDF labvēlīgs

Mazā ērgļa jaunais putns ligzdā.

16 gadījumos reģistrēta ligzdas tuvumā nesena veikta saimnieciskā darbība – sākot ar atsevišķu koku vai veselu cirsma nozāģēšanu (vairākos gadījumos – ligzdošanas sezonas laikā) un beidzot ar gadījumu, kad nocirsta ligzdas mežaudze, bet pats ligzdas koks atstāts kā ekoloģiskais koks bez piesedzošas koku grupas. Vienā gadījumā ligzdas nogabals (ieskaitot ligzdas koku) nocirsts kailcirtē pēc mikrolieguma veidošanas uzsākšanas, citā gadījumā ligzda, ko atradējs bija dokumentējis kā mazo ērgļu apdzīvotu, tika nocirsta, līdz to paspēja apsekot eksperts. Papildus tam ir reģistrēts gadījums, kad nocirstais ligzdas nogabals vienlaikus ir bijis arī augstas kvalitātes ES nozīmes aizsargājams meža biotops.

Virkne līdzīgu notikumu reģistrēta arī trešajā gadā, kad gadījumu skaits ar jaunizveidotiem mikroliegumos nocirstām audzēm sasniedza divus un vēl vairākās vietās konstatēts, ka nocirstas audzes (arī ar visiem ligzdu kokiem) vietās, kur mikrolieguma izveidošana ir atteikta (par to sk. tālāk). Saimnieciskās darbības

ietekmētu ligzdu piemērus skatīt 3.–8. attēlā.

Tā kā ligzdas tiek meklētas pēc nejaušības principa, ir pamats uzskatīt, ka 10% ikgadējs traucējums pie neaizsargātajām šīs sugas ligzdām raksturo situāciju visā valstī. Šāda situācija ir iespējama tāpēc, ka **nav izveidoti mehānismi, kas pirms ciršanas privāta valdījuma mežos īpašniekiem liktu izvērtēt dabas vērtības** tāpat, kā tiek vērtētas saimnieciskās (kas tiek veikts meža inventarizācijas laikā). Šis ir viens no būtiskākajiem trūkumiem meža aizsardzības jomā Latvijā, kas rada nozīmīgus riskus ne tikai mazo ērgļu aizsardzībai, bet meža bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai kopumā. Tas arī ir labs piemērs tam, kā dabu sargāt tikai uz papīra – Sugu un biotopu likumā³ ir nepārprotami pateikts, ka īpaši aizsargājamo putnu sugu vairošanās vietu iznīcināšana vai bojāšana ir aizliegta. Praksē šī likuma norma ir tikai deklaratīva, jo instrumenti, kas šo prasību ieviestu dzīvē, tā arī nav radīti.

³ Sugu un biotopu aizsardzības likums (pieņemts 16.03.2000., spēkā no 19.04.2000.)

⁴ Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumi Nr. 936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā"

lēmums, vienā gadījumā VMD to ir pārsūdzējis augstākā instancē. Trešajā – tiesvedība vēl turpinās.

VMD un mikroliegumu atcelšana

Pēc tam, kad tika pieņemti trīs jau pieminētie lēmumi par izveidoto mikroliegumu atcelšanu, sākās līdzīgi pamatoti lēmumu pieņemšana arī VMD virsmežniecībās – līdz šim projekta laikā ir reģistrēts 21 gadījums, kad pieņemts lēmums par mikrolieguma pieteikuma noraidīšanu. Argumentācija ir bijusi visdažādākā, tomēr kopējās tendences ir skaidras, un problemātiku var iedalīt četrās grupās:

1. VMD ir bijis nekonsekvents argumentu izmantošanā, par ko liecina virkne piemēru:

- Meža īpašnieka uzskaitīto sociāli nozīmīgo argumentu dēļ mikroliegums netiek izveidots ar pamatojumu, ka “minētās sugas dzīvotne nesaglabāsies ilglaicīgi, arī nodrošinot tai mikrolieguma statusu”.
- Meža īpašnieks apšaubā eksperta atzinumu, izsakot viedokli, ka ligzdas dabā nav un ka eksperts nav redzēts apsekojam teritoriju. Mikroliegums netiek izveidots ar argumentu: “Nav pazīmes, kas liecinātu par ligzdas ilglaicību un labvēlīgas dzīvesvietas drošu vidi”, lai gan nav pievienots alternatīvs eksperta atzinums, kas šo viedokli pamato.
- Apdzīvotas, bet neproduktīvas mazā ērgļa ligzdas gadījumā īpašnieks apstrīd eksperta atzinumu. VMD atsaka mikrolieguma izveidošanu, atsaucoties uz to, ka ligzda ir “neapdzīvota”.
- Meža īpašnieks apstrīd lieguma veidošanu, norādot, ka ērglis ligzdo blakus esošajā valsts mežā. VMD tam piekrīt, argumentējot, ka “mikroliegumu ir ierosināts veidot ligzdas vietai (visdrīzāk rezerves ligzda), ko mazais ērglis ir apmeklējis bez ilglaicīgām pazīmēm”, lai gan ligzdā apsekošanas laikā tika konstatēts jaunais putns un sekmiņa ligzdošana tur konstatēta arī nākamajā gadā.

Foto: Helimuts Hofmanis

3. ATTĒLS. Mikrolieguma izveidošanu šajā vietā VMD atteica, pamatojot to ar meža īpašnieka sociāli ekonomiskajām interesēm. 14.07.2019. konstatēts, ka ligzdas nogabals (ieskaitot ligzdas koku) ir nocirsts.

Foto: Andris Avotiņš jun.

4. ATTĒLS. Ligzdas nogabals (ieskaitot ligzdas koku) ir nocirsts, mikrolieguma izveidošana atteikta. Šajā rajonā tika atrastas divas ligzdas – mazā ērgļa un peļu klijāna, nozāgēti ir abu ligzdu koki. 01.08.2019.

Foto: Andris Avotiņš jun.

5. ATTĒLS. Ligzdas nogabals (ieskaitot ligzdas koku) ir nocirsts pēc mikrolieguma izveidošanas. 17.08.2019.

Foto: Imants Jakovļevs

6. ATTĒLS. Ligzda atrasta 20.04.2017. un noteikta kā mazo ērgļu apdzīvota. Tiešā tuvumā notika mežsaimnieciskā darbība.

- Vairākos gadījumos īpašnieku iebildumi pret īpašuma iekļaušanu mikroliegumā vai buferzonā nav ņemti vērā, citos līdzīgos gadījumos ir, tai skaitā pieņemot lēmumus par mikrolieguma neveidošanu.

2. Nepareiza Mikroliegumu noteikumu interpretēšana, galvenokārt saistībā ar to 61. punktu (par mikrolieguma statusa atcelšanas kārtību). VMD vairākkārt ir norādījis, ka statusa atcelšanai pietiek ar to, ka ligzda piecus gadus nav bijusi apdzīvota, neņemot vērā, ka atcelšanas kritēriji ir skaidri definēti noteikumu 61. punktā. VMD arī kļūdaini interpretē to pašu noteikumu 20. punktu gadījumos, kad īsi pēc mikrolieguma pieteikuma saņemšanas ir konstatēts, ka ligzda ir nokritusi vai (vienā gadījumā) apzināti nogāzta. Atsakot mikrolieguma izveidošanu šādās situācijās (lai gan audze ir piemērota sugas ligzdošanai un ir saglabājis arī ligzdas koks, kurā putni ligzdu var atjaunot), tiek radīts risks, ka meža īpašnieki būs motivēti ligzdu nogāzt uzreiz pēc tam, kad saņems informāciju par mikrolieguma izveidošanas uzsākšanu. Uz VMD kļūdaino pieeju Mikroliegumu noteikumu interpretēšanā vairākkārt ir norādījis arī DAP.

3. Būtiska likuma deleģēto pilnvaru pārsniegšana (galvenokārt saistībā ar Mikroliegumu noteikumu

17. punktu, kas atbildīgajai institūcijai lēmuma pieņemšanas gaitā ļauj vērtēt sabiedrībai nozīmīgas sociālās un ekonomiskās intereses). Tā vietā, lai definētu skaidru kārtību, kā tiek vērtētas sociālās un ekonomiskās intereses, VMD centrālā administrācija trijos gadījumos, kad tika atcelti virsmežniecību pieņemtie lēmumi par mikrolieguma izveidošanu, ir apstrīdējusi mazā ērgļa aizsardzības nepieciešamību principā un piedāvājusi alternatīvu mehānismu, kas

Foto: Imants Jakovļevs

7. ATTĒLS. Ligzda atrasta jau ciršanai sagatavotā mežā, un ligzdas koks nebija izzīmēts kā atstājams. VMD informēja, ka izsniegts ciršanas apliecinājums, un šī iemesla dēļ mikrolieguma pieteikums nav iesniegts. Pēc VMD iejaukšanās ap ligzdu izzīmēta atstājamo koku grupa. 31.08.2019. konstatēts, ka ligzdas nogabals ir nozāgēts un ligzda nav apdzīvota (ligzdas koks atrodas koku grupā, kas redzama attēla centrālajā daļā).

nav balstīts sugas ekoloģijā un nav zinātniski pamatots.

4. Mikroliegumu veidošana tiek atteikta gadījumos, kad VMD ir izsniedzis ciršanas apliecinājumu, lai gan Mikroliegumu noteikumi šādus izņēmumus neparedz. Šādās reizēs meža īpašniekam tiek prasīts saglabāt ligzdas koku ar piesedzošo koku grupu (kas atbilst vispārējām prasībām meža apsaimniekošanā un tiek piemērotas visām lielajām ligzdām neatkarīgi no to piederības sugai), tomēr praksē tas nozīmē Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11. panta pārkāpumu un ligzdošanas atradnes iznīcināšanu.

Tālākā rīcība izklaidus ligzdojošu sugu aizsardzībai

Ko tālāk? Darbs pie mikroliegumu veidošanas sugām, kas saistītas ar vecām mežaudzēm, ir jāturpina, jo šobrīd to var uzskatīt par vienīgo mērķtiecīgi izmantojamo instrumentu dispersi ligzdojošo sugu atradņu aizsardzībai – vairākumam no Mikroliegumu noteikumu 2. pielikumā iekļautajām sugām izveidoto mikroliegumu skaits joprojām ir ļoti mazs. Papildus tam nozīmīgs apstāklis ir tas, ka stingri aizsargāto (tādu, kuros

Foto: Jānis Kuze

8. ATTĒLS. Ligzdas nogabals sagatavots mežizstrādei, ligzdas koks (bērzs) nav izzīmēts kā atstājams. Ligzda ir labi redzama. 04.05.2018.

ir aizliegta mežsaimnieciskā darbība vai arī galvenā cirte un kopšanas cirte) mežu īpatsvars Latvijā ir ļoti zems. Oficiāli pieejamie VMD dati par 2017. gadu⁵ liecina, ka tādi ir tikai 6,8%, no tiem lielais vairākums – valsts mežos (11,8% no tiem ir stingri aizsargāti), citu īpašnieku apsaimniekošanā esošajos mežos stingri aizsargāti ir tikai 2% (te der atcerēties, ka divas trešdaļas mazo ērgļu ligzdu atrodas ārpus valsts mežiem).

Ir skaidrs, ka projektam AQPOM mēroga ziņā līdzīgus projektus citām mikroliegumu putnu sugām tuvāko gadu laikā neizdosies noorganizēt. Līdz ar to lielāko ieguldījumu šajā darbā varētu dot brīvprātīgas iniciatīvas, kā arī atbildīgās valsts iestādes, galvenokārt Dabas aizsardzības pārvalde, kuras uzturētā dabas datubāze “Ozols” ir vieta, kur vajadzētu nonākt informācijai par īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas vietām. Dispersi ligzdojošo sugu aizsardzībā daudz kas būs atkarīgs arī no tā, vai Sugu un biotopu likumā ietvertās normas par ligzdošanas vietu aizsardzību beidzot tiks ieviestas praksē vai arī turpinās dzīvot tikai uz papīra.

⁵ <http://www.vmd.gov.lv/valsts-meza-dienests/statistiskas-lapas/publikacijas-un-statistika/statistikas-parskati?nid=1810#jump>

Vēl viens virziens, kurā nepieciešama aktīva rīcība, ir pastāvošās kompensāciju sistēmas reformēšana. Šobrīd meža īpašnieki, kuru īpašumā esošās mežaudzēs dabas aizsardzības vārdā tiek noteikti mežsaimnieciskās darbības aprobežojumi, var pieteikties ikgadējiem atbalsta maksājumiem (sk. Ģirta Baranovska rakstu šajā žurnālā). Lai gan šī pieeja ļauj kompensēt neiegūto labumu ilgtermiņā, tā nedarbojas gadījumos, ja mežaudzes nociršana iepļānota tuvākajā laikā. Esošā sistēma ir principiāli atšķirīga no tās, kas pastāvēja šī

gadsimta pirmās dekādes vidū, kad par aprobežojumiem tika izmaksāta vienreizēja kompensācija, kas nosedza mežaudzē esošās koksnes tirgus cenu (sistēmu administrēja DAP, un tā pārstāja darboties krīzes laikā). Šobrīd pastāvošā kārtība rada spriedzi un konfliktsituācijas, kas ievērojami apgrūtina darbu pie aizsardzības nodrošināšanas reto putnu ligzdošanas vietām. Uz šo problēmu esam norādījuši atbildīgajai ministrijai (VARAM), kas 2019. gada vasarā nolēma izveidot darba grupu šī jautājuma risināšanai. Tajā piedalās pārstāvji arī no LOB un LDF.

Literatūra

- Bergmanis U. 2019. Mazā ērgļa Clanga pomarina aizsardzības plāns Latvijā. Rīga, Latvijas Dabas fonds. Sagatavošanā (raksta sagatavošanas brīdī iesniegts apstiprināšanai VARAM)
- Bergmanis U. 2017. The database systems and site protection measures for large tree nesting bird species in the state forest of Latvia, using lesser spotted eagle as a case study. International Conference on the Conservation of the Lesser Spotted Eagle, 11–14 October 2017, Burgas, Bulgaria
- Анон. 1988. Лесные микрозаказники – действенная форма охраны гнездовой редких видов птиц в Латвийской ССР. Институт Биологии Академии Наук Латвийской ССР. Материалы Выставки достижений народного хозяйства.

Summary

Establishing microreserves for Lesser Spotted Eagle conservation – experience from LIFE AQPOM project /Jānis Kuze/

Since 2016, the Latvian Ornithological Society is involved in a large scale project funded by LIFE program that focuses on the protection of the Lesser Spotted Eagle in Latvia. One of the tasks is to establish microreserves for the breeding sites of this species. As it is a dispersedly breeding bird species that is not possible to protect only through the Natura 2000 network, other measures must be taken to ensure the protection of breeding grounds. Until 2017 only 16,4% of the total population (around 3900 breeding pairs) were protected with microreserves or similar measures. To increase the proportion of protected nests, the LIFE AQPOM project planned to find 500 nests in five years and ensure their protection through the establishment of microreserves. During the first three fieldwork seasons a total of 426 nests were found, 10% of them were in some way disturbed (or later destroyed) by forestry activities. So far 279 microreserve proposals have been submitted to the responsible authorities, 197 are already approved, 21 were rejected. The refusals were mostly justified by the negative attitude of forest owners and in many cases were considered not legally correct. As a result, the Latvian Fund for Nature has initiated three court cases against the State Forest Service. In recent years, microreserves are the only option to protect the Lesser Spotted Eagle population in Latvia outside of Natura 2000 sites, and this work should be continued after the end of the project as well. In addition, the compensatory measures for forest owners should be improved.